

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO MINISTERIJA

VERSLO PRADŽIOS, PLĖTROS IR EKSPORTO KONSULTACIJŲ FIKSUOTŪJŲ ĮKAINIŲ NUSTATYMO TYRIMO ATASKAITA

2017-04-21

I. ĮVADAS

Verslo pradžios, plėtos ir eksporto konsultacijų fiksuotųjų įkainių nustatymo tyrimu siekiama nustatyti verslo konsultacijų fiksuotuosius įkainius, teikiant konsultacijas konkrečiomis verslo konsultavimo temomis ir potėmėmis, nurodytomis Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. rugsėjo 4 d. įsakyme Nr. 4-558 „Dėl nacionalinio verslo konsultantų tinklo veiklos organizavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Minėtame apraše nurodytos temos skirstomos į:

- verslo pradžios konsultacijų temas, kurios skirtos konsultuoti įmonėms, veikiančioms ne ilgiau nei vienerius metus,
- verslo plėtos konsultacijų temas, kurios skirtos konsultuoti įmonėms, veikiančioms nuo 1 iki 5 metų,
- eksporto konsultacijų temas, kurios skirtos konsultuoti įmonėms, veikiančioms ne ilgiau nei 3 metai,
- eksporto konsultacijų temas, kurios skirtos konsultuoti įmonėms, veikiančioms ilgiau kaip 3 metai,
- ekoinovacijų konsultacijų temų.

Siekiant sumažinti administracinę našą priemonės projektų vykdytojams, deklaruojantiems projekto įgyvendinimo metu patiriamas konsultacijų verslo klausimais išlaidas, Lietuvos Respublikos ūkio ministerija numato šio tipo išlaidoms taikyti fiksuotuosius įkainius. Taikant verslo konsultacijų fiksuotuosius įkainius pareiškėjai, rengdami paraiškas, galės tiksliau planuoti būsimas projekto išlaidas, o projektų vykdytojams bus sudarytos sąlygos paprasčiau atsiskaityti už projekto lėšų panaudojimą.

Tyrimą, remiantis 2015 m. rugsėjo 10 d. rinkos tyrimo, siekiant nustatyti verslo pradžios ir verslo plėtos konsultacijų krypties fiksuotuosius įkainius, paslaugų viešojo pirkimo sutartimi, atliko viešosios politikos analizės ir konsultacijų įmonė **UAB „BGI Consulting“**. Remiantis 2017 m. vasario 7 d. rinkos tyrimu, **Lietuvos Respublikos ūkio ministerija** papildė Verslo pradžios ir verslo plėtos konsultacijų fiksuotųjų įkainių nustatymo tyrimą (2016 m. liepos 5 d. redakcija) eksporto konsultacijų kryptimi, todėl tyrimo pavadinimas keičiamas į **Verslo pradžios, plėtos ir eksporto konsultacijų fiksuotųjų įkainių nustatymo tyrimas** (toliau – Tyrimas).

Tyrimo ataskaitoje aprašoma tyrimo vykdytojų naudota fiksuotųjų įkainių nustatymo metodika ir duomenų šaltiniai, taip pat pateikiami **galutiniai tyrimo rezultatai – trys fiksuotieji verslo konsultacijų įkainiai, atskirai verslo pradžios, verslo plėtos ir eksporto konsultacijoms**.

II. TYRIMO METODIKA

Fiksuotieji verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų įkainiai apskaičiuojami remiantis potencialių paslaugų tiekėjų rinkos tyrimų metu nustatytais vidutiniais valandiniais konsultacijų, verslo pradžios, plėtros ir eksporto temomis, įkainiais, prie šio fiksuotųjų verslo konsultacijų įkainių nustatymo dėmens pridėdant besikonsultuojančio darbuotojo minimalų darbo užmokestį, kuris užtikrina, kad nustatyti fiksuotieji valandiniai konsultacijų įkainiai atitiktų Europos Sąjungos reglamentuose nustatytus reikalavimus ir leidžia atsižvelgti į darbo užmokesčio sąnaudas, kurias patiria projekto vykdytojas, už besikonsultuojančio darbuotojo laiką.

Būtent minimalų valandinį darbo užmokestį fiksuotųjų verslo konsultacijų įkainių skaičiavimui naudoti nuspręsta atsižvelgiant į tai, kad vidutinis įmonės darbuotojų darbo užmokestis gali reikšmingai skirtis tarp atskirų projektų vykdytojų, o minimalus darbo užmokestis yra minimali suma, kuri galioja visoms įmonėms. Taigi, tai mažiausia visiems projektų vykdytojams taikoma suma, kuri gali būti kompensuota. Minimalus valandinis darbo užmokestis, remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. spalio 11 d. nutarimu Nr. 814 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“, nuo 2018 m. sausio 1 d. yra lygus 2,45 Eur. Remiantis ekspertine nuomone, projekto vykdytojai įgyvendinti projektui renkasi ilgalaikius įmonės ar įstaigos darbuotojus, kurie dirba pagal neterminuotas darbo sutartis ir kurių dalyvavimas projekte atneša įmonei ar įstaigai ilgalaikės naudos. Dažnu atveju darbuotojai, dirbantys pagal terminuotas darbo sutartis, yra besistažuojantys, atliekantys praktika, dirbantys su trumpalaikė veikla asmenys, pasamdyti konkrečioms trumpalaikėms veikloms atlikti ar pasidalinti patirtimi, todėl manytina, kad tokių asmenų įtraukimas įgyvendinamo projekto veikloms atlikti, projekto vykdytojui būtų finansiškai netikslingas, neatnešų ilgalaikės naudos, neteiktų skatinamojo efekto. Be to, skirstant darbo užmokestį, tuo pačiu fiksuotąjį įkainį, pagal terminuotas ir neterminuotas darbo sutartis, projektų vykdytojams bei administruojančioms institucijoms didėja administracinė našta, kadangi projektų vykdytojas privalėtų teikti papildomus dokumentus, įrodančius terminuotą ar neterminuotą darbo sutarties formą, kurių pateikimas ir tikrinimas savaime ilginų laiką, skirtą administracinėms procedūroms atlikti. Pagrindžiant neterminuotoms darbo sutartims su darbo santykiais susijusių darbdavio mokamų mokesčių naudojimą fiksuotųjų įkainių tyrime pažymėtina, kad, fiksuotajam įkainiui apskaičiuoti taikant neterminuotas darbo sutartis, galutinė įkainio suma yra mažesnė, todėl sumažinant riziką permokėti lėšas išlaikomas efektyvus finansų valdymo principas. Vadovaujantis tyrimo specifika, galutinis naudos gavėjas negali būti biudžetinė organizacija, todėl su darbo santykiais susiję darbdavio išpareigojimai skaičiuojami kaip nebiudžetinei organizacijai ir apima valstybinio socialinio draudimo ir nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokas, taip pat įmokas į ilgalaikio darbo išmokų ir garantinį fondą. Atsižvelgiant į tai, tarifai skirti apskaičiuoti su darbo santykiais susijusiems darbdavio išpareigojimams, nustatomi kaip darbuotojams, dirbantiems pagal neterminuotas darbo sutartis nebiudžetinėje organizacijoje. Vadovaujantis aukščiau išdėstytais argumentais, prie minimalaus valandinio darbo užmokesčio pridėdami darbdavio sumokami mokesčiai: 30,48 proc. mokeskis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai¹ (toliau – Sodra), 0,5 proc. įmokos į ilgalaikio darbo išmokų fondą² ir 0,2 proc. įmokos į garantinį fondą². Taigi galutinis, visas darbdavio patiriamas išlaidas įtraukiantis, minimalus valandinis darbo užmokestis yra lygus – **3,21 Eur**³. Visuose tolesniuose skaičiavimuose, kuriuose naudojama minimalaus valandinio darbo užmokesčio dedamoji, naudojamas šis visus darbuotojo ir darbdavio sumokamus mokesčius apimantis minimalus valandinis darbo užmokesčio dydis.

¹ Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas Nr. I-1343, 1996

Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2017 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas Nr. XIII-174, 2016

² Lietuvos Respublikos Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas Nr. XII-2604, 2016;

³ Apskaičiuota prie minimalaus valandinio darbo užmokesčio pridėjus 31,18 proc. (įmokų į SODRĄ dalies, įmokų į ilgalaikio darbo išmokų ir garantinį fondą dalies suma) minimalaus valandinio darbo užmokesčio

Nustatyti fiksuotieji verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų įkainiai pateikiami dviem formomis – įtraukiant pridėtinės vertės mokestį (*toliau – PVM*) ir neįtraukiant PVM. Standartinis PVM tarifas tyrimo atlikimo metu yra 21 proc.⁴ Būtent toks PVM tarifas yra naudojamas šiame tyrime visais atvejais, kai skaičiavimuose naudojama PVM dedamoji.

Tyrimo ataskaita skirstoma į tris dalis: pirmojoje dalyje aprašoma atliktų potencialių paslaugų tiekėjų rinkos tyrimų eiga ir rezultatai, antrojoje pateikiami galutiniai tyrimų rezultatai, trečiojoje – aprašomos nustatytų fiksuotųjų įkainių taikymo ir atnaujinimo sąlygos.

Atliekant tyrimą remiamasi šiais pagrindiniais dokumentais ir duomenų šaltiniais:

- Europos Komisijos Supaprastinto išlaidų apmokėjimo gairės, 2014;
- Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas Nr. I-1343, 1996;
- Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas Nr. IX-751, 2002;
- Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2017 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas Nr. XIII-174, 2016;
- Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas Nr. XII-2604, 2016;
- Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. spalio 8 d. įsakymas Nr. 1K-316 „Dėl Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. spalio 11 d. nutarimas Nr. 814 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“;
- Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. rugsėjo 4 d. įsakymas Nr. 4-558 „Dėl nacionalinio verslo konsultantų tinklo veiklos organizavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Tinklapyje rekvizitai.vz.lt esantys duomenys apie konsultacijas verslui teikiančias įmones;

II.1. POTENCIALIŲ PASLAUGŲ TIEKĖJŲ RINKOS TYRIMAS

Potencialių paslaugų tiekėjų rinkos tyrimas buvo vykdomas keliais etapais. Pirmiausia buvo siekiama identifikuoti potencialių paslaugų tiekėjų – verslo konsultantų, kurie galėtų patekti į būsimą Nacionalinį verslo konsultantų tinklą – populiaciją. Šiuo tikslu iš vieną didžiausių ir išsamiausių Lietuvos įmonių katalogą pateikiančio tinklapio rekvizitai.vz.lt buvo įsigyta 1281 įrašo duomenų bazė, kurioje pateikti duomenys pagal tokius kriterijus:

- Atrinktos įmonės ir jų kontaktai, kurių pavadinime ar veiklos aprašyme randami šie raktažodžiai: „versl konsult“;
- Iš visos įmonių, atitinkančių pirmąjį kriterijų, imties pašalinti bankrutavusių arba bankrutuojančių įmonių kontaktai⁵;
- Iš visos įmonių, atitinkančių pirmąjį kriterijų, imties pašalinti tų įmonių kontaktai, kurių skola Sodrai viršija 500 Eur⁶.

Įsigijus duomenų bazę buvo atlikta pirminė pateiktų įmonių duomenų analizė (pirminė keleto atsitiktiniu būdu atrinktų įmonių tinklapiuose nurodomų teikiamų paslaugų analizė). Šios pirminės analizės metu buvo

⁴ Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas Nr. IX-751, 2002

⁵ Informaciją apie įmonei pradėtą ar įvykdytą bankroto procedūrą tinklapis rekvizitai.vz.lt gauna tiesiogiai iš VĮ Registrų centro ir Įmonių bankroto valdymo departamento prie Ūkio ministerijos.

⁶ Informacija apie įmonės skolą tinklapis rekvizitai.vz.lt gauna tiesiogiai iš Sodros.

nustatyta, kad ne visos į įsigytą duomenų bazę patekusios įmonės, kurių aprašyme randami raktažodžiai „versl konsult“ teikia verslo konsultavimo paslaugas.

Atsižvelgiant į tai, nuspręsta atlikti išsamią visų 1281 įrašo peržiūrą (įmonių tinklapiuose nurodytų teikiamų paslaugų analizę), siekiant nustatyti įmones, kurios teikia paslaugas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. rugsėjo 4 d. įsakyme Nr. 4-558 „Dėl Nacionalinio verslo konsultantų tinklo veiklos organizavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ numatytomis konsultacijų temas.

Neegzistuojant įmonės tinklapiui neįmanoma patikrinti, ar įmonė iš tiesų vykdo su verslo konsultavimu susijusią veiklą, todėl įmonės, neturinčios internetinio tinklapio, buvo neįtrauktos į bendrą verslo konsultantų populiaciją.

Likusių 1114 įmonių tinklapiuose pateikta informacija buvo peržiūrėta ir įmonės suskirstytos į tokias grupes:

- Netinkamos įmonės, kurių svetainė neveikia, o internetinės paieškos sistemos nepateikia jokios informacijos apie jas;
- Netinkamos įmonės, kurių veiklos sritis nėra susijusi su verslo konsultavimu⁷;
- Tinkamos įmonės, kurių veiklos sritis yra iš dalies susijusi su verslo konsultavimo temomis⁸;
- Tinkamos įmonės, kurių veiklos sritis yra tiesiogiai susijusi su verslo konsultavimu⁹;
- Verslo informacijos centrai, verslo inkubatoriai, amatų rūmai.

Tiriamajai populiacijai buvo priskirtos įmonės, patekusios į dvi tinkamų įmonių grupes, taip pat verslo informacijos centrai, verslo inkubatoriai, amatų rūmai. Šiame etape nustatyta, kad visą konsultacijas verslui teikiančių rinkos tyrimo tikslams tinkamų įmonių populiaciją sudaro 427 įmonės.

Ketvirtajame apklausos atlikimo etape buvo parengtas klausimynas, apimantis keturis klausimus (*tyrimams naudotus klausimynus galima rasti priede Nr. 1*). Klausimynas buvo patalpintas į internetinę apklausų vykdymo sistemą surveymonkey.com, o laiškas su prašymu dalyvauti apklausoje elektroniniu paštu išsiųstas visoms 427 į tyrimo tikslams tinkamų įmonių populiaciją patekusioms įmonėms. Apklausa vykdyta 2015 metų rugsėjo 17–25 dienomis. Potencialiems apklausos dalyviams, likus keletui dienų iki numatomos apklausos pabaigos, pakartotinai buvo išsiųstas priminimas apie apklausą. Apklausiai pasibaigus nustatyta, kad galutinę tyrimo imtį – iki apklausos pabaigos gautų atsakymų skaičių – sudaro 93 įmonių atsakymai. Tai atitinkamai sudaro 22 proc. visos tyrimo populiacijos. Toks atsakomumo dažnis atitinka socialinių mokslų standartus ir leidžia gautus rezultatus interpretuoti 95 proc. patikimumo lygyje, su ne didesne, nei +/- 9 proc. paklaida.

Papildant Tyrimą eksporto konsultacijų kryptimi, buvo naudojama konsultacijas verslui teikiančių rinkos tyrimo tikslams tinkamų įmonių duomenų bazė, taip siekiant išlaikyti tolygumą prieš tai atliktame tyrime ir jo papildyme. Siekiant tikslesnių rezultatų buvo atlikta įmonių, teikiančių konsultacijas eksporto temomis, apžvalga, tokiu būdu atrinkta 11 naujų įmonių, kurios teikia tikslines konsultacijas eksporto klausimais ir kurios buvo įtrauktas į duomenų bazę. Siunčiant anketas įmonėms dalis pranešimų grįžo dėl pasikeitusių arba nebegaliojančių įmonių kontaktų, todėl kiekvienas atvejis buvo analizuotas atskirai. Peržiūrint įmonių būklę, iš kurių gauti pranešimai apie nepristatytą laišką, nustatyta, kad dalis įmonių reorganizuotos, kitų įmonių

⁷ Pavyzdžiui, savo veiklos apraše įmonė kaip konsultacijas verslui nurodo konsultavimą jos parduodamų prekių ar paslaugų pasirinkimo klausimais.

⁸ Pavyzdžiui, įmonė teikia konsultacijas verslo pradžios klausimais, tačiau konkrečiai nenurodo, kokiomis temomis konsultuoja, todėl negalima tiksliai identifikuoti, ar šios konsultacijos Tyrimui aktualiomis temomis.

⁹ Pavyzdžiui, įmonės tinklapyje pateikiama informacija, kad įmonė teikia konsultacijas viena ar keliomis Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. rugsėjo 4 d. įsakyme Nr. 4-558 „Dėl nacionalinio verslo konsultantų tinklo veiklos organizavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ numatytomis konsultacijų temomis.

kontaktai rekvizitai.vz.lt duomenų bazėse buvo pasikeitę, atnaujinus kontaktus respondentams buvo išsiųsti pakartotiniai paklausimai. Vykdam apklausą respondentams buvo akcentuota, kad, jeigu įmonė neteikia konsultacijų nurodytomis temomis, apie tai informuotų el. paštu arba apklausos sistemoje pateiktų tik įmonės rekvizitus, nenurodant įkainių. 37 įmonės el. paštu informavo, kad neteikia konsultacijų nurodytomis temomis ir apklausoje nedalyvaus, 3 įmonių kontaktai duomenų bazėje kartojosi (ta pati įmonė su skirtingų asmenų el. pašto adresais), 19 įmonių atsiuntė anketas tik su rekvizitais, todėl iš imties pašalintos 56 įmonės, kaip neatitinkančios tyrimo tematikos ir 3 pasikartojančių įmonių kontaktai. Galutinę populiaciją sudarė 379 įmonių duomenų bazė.

Klausimynas buvo sudarytas tokiu pat principu kaip ir prieš tai atliktame tyrime – anketą sudarė 4 klausimai, kurie buvo detalizuojami pagal eksporto konsultacijų potemes, akcentuota konsultuojamų įmonių veiklos trukmė, siekiant efektyvesnio apklausos dalyvių įsitraukimo pristatytas tyrimo tikslas. Apklausa vyko 2017 m. vasario 7-17 d. (8 atsakymai gauti po termino, tačiau dėl tikslesnių rezultatų taip pat naudojami tyrimo), pakartotiniai priminimai apie tyrimą išsiųsti 2017 m. vasario 10 d. ir vasario 14 d. Apklausoje dalyvių paklausimai dėl anketos pildymo buvo detalizuojami susisiekus telefonu arba el. paštu. Anketavimo sistemoje iš viso gautas 81 korektiškas įmonių atsakymas. Nors klausimyne buvo akcentuojama, kad būtų nurodoma konkreti vidutinė konsultacijų valandos kaina, keletas įmonių nurodė apribotas kainas, tokiu atveju skaičiuotas įkainių vidurkis, pvz.: nurodytas vidutinis įkainis 100–200 Eur, priimama vidutinė suma 150 Eur. Įvertinus atsakomumo dažnį nustatyta, kad su 95 proc. patikimumo lygmeniu, tyrimą galima laikyti patikimu, kadangi tyrimo rezultatai neviršija 10 proc. ribos, rekomenduojamos Fiksuotųjų dydžių nustatymo tyrimo imties pakankamumo ir reprezentatyvumo vertinimo gairėse, patvirtintose 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos administravimo darbo grupės, sudarytos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 1K-243 „Dėl darbo grupės sudarymo“, 2016 m. vasario 26 d. posėdžio protokolu Nr. 25. Kadangi išplėsti tyrimą, surenkant daugiau potencialių eksporto konsultacijų teikėjų atsakymų apklausoje, reikėtų pasitelkti papildomus finansinius, žmogiškuosius ir laiko išteklius, o tyrimo paklaida neviršijanti 10 proc. ribos pagal socialinių mokslų standartus leidžia laikyti tyrimo rezultatus patikimais, nuspręsta tyrimo neplėsti.

Gauti apklausos duomenys (*duomenys pateikiami priede Nr. 2*) buvo susisteminti ir išanalizuoti. Remiantis šios analizės rezultatais nustatyti trys vidutiniai valandiniai konsultacijų įkainiai – verslo pradžios, verslo plėtros ir eksporto konsultacijų. Vidutinis valandinis konsultacijų įkainis buvo apskaičiuotas dviem būdais – iš surinktų duomenų vedant aritmetinį vidurkį ir apskaičiuojant šių duomenų medianą.

Kadangi apklausos metu buvo surinkti duomenys apie vidutinį valandinį konsultacijų įkainį verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų temų ir potemių, nurodytų Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. rugsėjo 4 d. įsakyme Nr. 4-558 „Dėl Nacionalinio verslo konsultantų tinklo veiklos organizavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, tai sudarė sąlygas vidutinį valandinį įkainį kaip aritmetinį vidurkį apskaičiuoti pagal dvi skirtingas metodikas – apskaičiuojant kiekvienos įmonės nurodytomis temomis teikiamų konsultacijų kainų aritmetinį vidurkį ir bendrą valandos konsultacijos kainos vidurkį skaičiuoti išvedant visų įmonių vidutinių kainų aritmetinį vidurkį arba kiekvieną temą ir jos vidutinį įkainį laikant atskiru stebėjimo atveju ir skaičiuojant konsultacijų temų valandinio įkainio aritmetinį vidurkį. Vidutinį valandinį įkainį skaičiuojant naudojant pirmąjį metodą, turimi 93 (verslo pradžios ir plėtros konsultacijų atžvilgiu) ir 81 (eksporto konsultacijų atžvilgiu) stebėjimo atvejai, skaičiuojant antruoju metodu stebėjimo atvejų skaičius padidinamas iki 467, skaičiuojant verslo pradžios konsultacijų įkainį, iki 411, skaičiuojant verslo plėtros konsultacijų įkainį, ir iki 390, skaičiuojant eksporto konsultacijų įkainį. Toks stebėjimo atvejų skaičiaus išplėtimas užtikrina tikslesnius rezultatus, todėl skaičiavimui pasirinkta būtent ši metodika.

Skaičiuojant visų stebėjimų (kiekviena konkrečia tema pateiktų įkainių) aritmetinį vidurkį buvo atmestos labiausiai devijuojančios – mažiausios ir didžiausios reikšmės. Mažiausiomis reikšmėmis šiuo atveju laikytos tokios, kur įkainis už konsultacijos valandą nesiekė 9 eurų. Tarp įmonių, teikiančių konsultacijas verslo pradžios klausimais, tokias reikšmes pateikė 2 įmonės ir skaičiuojant vidurkį buvo atmesti 7 stebėjimo atvejai.

Tarp įmonių, teikiančių konsultacijas verslo plėtros klausimais, tokias reikšmes pateikė 1 įmonė ir buvo atmesti 2 stebėjimo atvejai. Didžiausiomis reikšmėmis šiuo atveju laikytos tokios, kur įkainis už konsultacijos valandą viršijo 200 eurų. Tarp įmonių, konsultuojančių verslo pradžios klausimais, tokias reikšmes pateikė 2 įmonės ir skaičiuojant vidurkį buvo atmesti 8 stebėjimo atvejai. Tarp įmonių, konsultuojančių verslo plėtros klausimais, tokias reikšmes pateikė 3 įmonės ir buvo atmesta 12 stebėjimo atvejų. Tarp įmonių, konsultuojančių eksporto klausimais, tokias reikšmes pateikė 1 įmonė ir buvo atmesti 3 stebėjimo atvejai.

Pagal minėtą metodiką, remiantis apklausos duomenimis, apskaičiuoti vidutiniai valandiniai konsultacijų įkainiai išvedant aritmetinį vidurkį iš visų stebėjimo atvejų (t. y. visų konsultacijų valandinių įkainių nurodytomis temomis) atskirai verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijoms. Gauti vidutiniai valandiniai įkainiai yra tokie:

- **Verslo pradžios konsultacijų (pagal aritmetinį vidurkį) – 71 Eur/val.;**
- **Verslo plėtros konsultacijų (pagal aritmetinį vidurkį) – 80 Eur/val.;**
- **Eksporto konsultacijų (pagal aritmetinį vidurkį) – 84 Eur/val.**

Vidutinį valandinį konsultacijų įkainį atskirai verslo pradžios ir verslo plėtros konsultacijoms iš visų stebėjimo atvejų **išvedant medianą gauti mažesni valandiniai įkainiai:**

- **Verslo pradžios konsultacijų (pagal medianą) – 50 Eur/val.;**
- **Verslo plėtros konsultacijų (pagal medianą) – 60 Eur/val.;**
- **Eksporto konsultacijų (pagal aritmetinį vidurkį) – 80 Eur/val.**

Atsižvelgiant į tai, kad nesant galimybės įtraukti patikimų istorinių 2007–2013 m. įgyvendintų panašių priemonių metu teiktų konsultacijų valandinių įkainių¹⁰ ar kitų duomenų, rekomenduojamų Europos Komisijos Supaprastinto išlaidų apmokėjimo gairėse, atspindinčių realias, konkurencijos paveiktas kainas, tyrime remiamasi tik potencialių paslaugų tiekėjų rinkos tyrimo duomenimis. Taip pat į tai, kad potencialių paslaugų tiekėjai, neveikiami realios konkurencijos ir konkurso sąlygų, galimai nurodė aukštesnes kainas, negu tos, kuriomis realiai teiktų paslaugas konkuruodami rinkoje, nuspręsta tolesniuose skaičiavimuose naudoti mažesnius – išvedant medianą gautus – valandinius įkainius.

Skirtingi įkainiai verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijoms skaičiuoti atsižvelgiant į tai, kad tokios temų grupės nurodytos jau minėtame Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. rugsėjo 4 d. įsakyme Nr. 4-558 „Dėl nacionalinio verslo konsultantų tinklo veiklos organizavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Konsultacijos ekoinovacijų klausimais į šį tyrimą neįtraukiamos dėl srities specifiškumo, todėl šiai sričiai reikalingas atskiras tyrimas, be to, verslo pradžios ir plėtros konsultacijų sritis dalinai siejasi su eksporto sritimi, kadangi įmonės gali konsultuotis dėl vidinės verslo plėtros (strategija, efektyvumas) taip pat dėl išorinės verslo plėtros (konsultacijos eksporto, užsienio partnerių paieškos klausimais). Nepaisant to, atliekant tyrimą patikrinta ir galimybė išvesti vieną bendrą vidutinį konsultacijų įkainį iš visų stebėjimo atvejų.

Apskaičiavus **bendrą visoms temoms iš visų duomenų išvestą vidutinį valandinį įkainį, skaičiuojant pagal medianą, gauti tokie rezultatai:**

- **Bendras visoms temoms vidutinis valandinis konsultacijų įkainis (pagal medianą) – 70 Eur/val.**

Iš tų pačių duomenų vedant **bendrą vidutinį valandinį įkainį skaičiuojant aritmetinį vidurkį, gauti tokie rezultatai:**

¹⁰ Atliekant tyrimą informacija apie valandinius verslo konsultacijų įkainius panašaus pobūdžio priemonėse, įgyvendintose 2007–2013 m. buvo surinkta, tačiau įvertinus gautą informaciją kaip nepakankamai patikimą ji toliau tyrime nenaudota

- **Bendras visoms temoms vidutinis valandinis konsultacijų įkainis (pagal aritmetinį vidurkį) – 78 Eur/val.**

Dėl jau anksčiau minėtų priežasčių, pasirinkus taikyti tik vieną bendrą įkainį visoms pagal priemonę teikiamoms konsultacijoms, būtų renkamasis pagal medianą apskaičiuotas bendras vidutinis valandinis įkainis. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad skirtumas tarp pagal medianą apskaičiuotų vidutinių valandinių konsultacijų įkainių atskirai verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijoms yra gana ryškus (apie 18 procentų), o taikant bendrą vidutinį valandinį konsultacijų įkainį išlieka apie 12 procentų nuokrypis, nuspręsta tolesnius skaičiavimus atlikti naudojant tris atskirus – verslo pradžios, verslo plėtros ir eksporto konsultacijų įkainius.

III. TYRIMO REZULTATAI

Fiksuotieji valandiniai verslo pradžios ir verslo plėtros konsultacijų įkainiai be PVM ir su PVM apskaičiuojami pagal žemiau pateiktas formules:

$$F\text{Į verslo pradžios konsultacijų (be PVM)}^{11} = V\text{Į verslo pradžios} + DU \text{ valandinis}$$

$$F\text{Į verslo pradžios konsultacijų (su PVM)} = V\text{Į verslo pradžios} * PVM + DU \text{ valandinis}$$

$$F\text{Į verslo plėtros konsultacijų (be PVM)}^{12} = V\text{Į verslo plėtros} + DU \text{ valandinis}$$

$$F\text{Į verslo plėtros konsultacijų (su PVM)} = V\text{Į verslo plėtros} * PVM + DU \text{ valandinis}$$

$$F\text{Į eksporto konsultacijų (be PVM)}^{13} = V\text{Į eksporto} + DU \text{ valandinis}$$

$$F\text{Į eksporto konsultacijų (su PVM)} = V\text{Į eksporto} * PVM + DU \text{ valandinis}$$

Potencialių tiekėjų rinkos tyrimo metu gautas vidutinis valandinis verslo pradžios konsultacijų įkainis yra lygus 50 Eur/val., vidutinis valandinis verslo plėtros konsultacijų įkainis yra lygus 60 Eur/val., vidutinis valandinis eksporto konsultacijų įkainis yra lygus 80 Eur/val. Naudojamas minimalaus valandinio darbo užmokesčio dydis, įtraukiant visus darbuotojo ir darbdavio sumokamus mokesčius lygus 3,21 Eur. Apskaičiuojant kainą su PVM naudojamas šiuo metu galiojantis standartinis PVM tarifas – 21 proc.

Fiksuoto valandinio verslo pradžios konsultacijų įkainio skaičiavimas:

$$F\text{Į verslo pradžios konsultacijų (be PVM)} = 50 + 3,21 = 53,21 \text{ Eur/val.};$$

$$F\text{Į verslo pradžios konsultacijų (su PVM)} = 50 * 1,21 + 3,21 = 63,71 \text{ Eur/val.}$$

Fiksuoto valandinio verslo plėtros konsultacijų įkainio skaičiavimas:

$$F\text{Į verslo plėtros konsultacijų (be PVM)} = 60 + 3,21 = 63,21 \text{ Eur/val.};$$

¹¹ FĮ verslo pradžios – fiksuotasis valandinis verslo pradžios konsultacijų įkainis; VĮ verslo pradžios – reprezentatyvios potencialių paslaugų tiekėjų apklausos metu nustatytas vidutinis verslo pradžios konsultacijų valandinis įkainis; DU valandinis – minimalus valandinis darbo užmokestis šalyje

¹² FĮ verslo plėtros – fiksuotasis valandinis verslo plėtros konsultacijų įkainis; VĮ verslo plėtros – reprezentatyvios potencialių paslaugų tiekėjų apklausos metu nustatytas vidutinis verslo plėtros konsultacijų valandinis įkainis; DU valandinis – minimalus valandinis darbo užmokestis šalyje

¹³ FĮ eksporto – fiksuotasis valandinis eksporto konsultacijų įkainis; VĮ eksporto – reprezentatyvios potencialių paslaugų tiekėjų apklausos metu nustatytas vidutinis verslo eksporto konsultacijų valandinis įkainis; DU valandinis – minimalus valandinis darbo užmokestis šalyje

$F_{\text{I}} \text{ verslo plėtros konsultacijų (su PVM)} = 60 * 1,21 + 3,21 = 75,81 \text{ Eur/val.}$

Fiksuoto valandinio eksporto konsultacijų įkainio skaičiavimas:

$F_{\text{I}} \text{ eksporto konsultacijų (be PVM)} = 80 + 3,21 = 83,21 \text{ Eur/val.};$

$F_{\text{I}} \text{ eksporto konsultacijų (su PVM)} = 80 * 1,21 + 3,21 = 100,01 \text{ Eur/val.}$

IV. NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ TAIKYMAS

Projektų vykdytojams, kurie turi galimybę PVM įtraukti į atskaitą, turėtų būti taikomi fiksuotųjų įkainių dydžiai be PVM. Tuo tarpu projektų vykdytojams, kurie tokios galimybės neturi, turėtų būti taikomi fiksuotųjų įkainių dydžiai su PVM, nebent kitokį tinkamumą finansuoti PVM numato priemonės, kurioje taikomi Verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų fiksuotieji įkainiai, projektų finansavimo sąlygų aprašas.

Dokumentiniai įrodymai ir jų pateikimo ir saugojimo sąlygos, skirtos pagrįsti projektų veiklų išlaidoms, turi būti apibrėžti priemonės, kurioje taikomi fiksuotieji įkainiai, finansavimo sąlygų apraše. Pavyzdžiui, siekiant sumažinti administracinę naštą projektų vykdytojams, dokumentiniai įrodymai projekto išlaidoms, kurios apmokamos pagal fiksuotuosius įkainius priemonėje „Verslo konsultantas LT“, bus pagrįsti VŠĮ „Versli Lietuva“ kas mėnesį UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (toliau – INVEGA) pateikiama ataskaita apie projekto vykdytojo gautas konsultacijų valandas („Ataskaita apie gautų per ataskaitinį laikotarpį konsultacijų pagal priemonę „Verslo konsultantas LT“ teikimą“). Ataskaita apie gautas konsultacijas teikiama vadovaujantis INVEGOS su VŠĮ „Versli Lietuva“ sudaryta bendradarbiavimo sutartimi dėl informacijos, susijusios su konsultacijomis, dėl kurių INVEGA pasirašys dotacijų sutartis su pareiškėjais, teikimo įgyvendinančiai institucijai. Kitokius įvykusią konsultaciją liudijančius dokumentus (sąskaitas-faktūras, sutartis ar perdavimo-priėmimo aktus) konsultantai, VŠĮ „Versli Lietuva“ įsipareigoja saugoti ne trumpiau kaip 3 metus po priemonės įgyvendinimo pabaigos, tačiau jie nėra kompensavimo mokėjimo sąlyga.

V. NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ ATNAUJINIMAS

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos finansų ministerijos suderinto vartotojų kainų indekso 2016–2018 metų prognozes¹⁴, pateiktas Lentelėje 1, suderinto vartotojų kainų indekso pokyčio vidurkis programos įgyvendinimo laikotarpiu turėtų būti nežymus ir siekti 1,93 procentus. Be to, siekiama, kad nustatyti fiksuotieji valandiniai verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų įkainiai kiekvienais priemonės įgyvendinimo metais neviršytų vidutinių rinkos kainų, todėl nustatytų fiksuotųjų įkainių atsižvelgiant į infliaciją siūloma neperskaičiuoti.

Lentelė 1. Suderinto vartotojų kainų indekso vidurkis 2016–2018 metais, proc.

2016	2017	2018	Aritmetinis vidurkis
1,7	1,9	2,2	1,9333

Šaltinis: http://www.finmin.lt/web/finmin/aktualus_duomenys/makroekonomika

Nustatyti fiksuotieji valandiniai verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų įkainiai pagal šio tyrimo III dalyje „Tyrimo rezultatai“ pateiktas formules turėtų būti perskaičiuoti kiekvieną kartą šalyje pasikeitus minimaliam valandiniam darbo užmokesčiui arba pasikeitus darbo užmokesčio apmokėjimą ir su juo susijusius

¹⁴ Šaltinis: http://www.finmin.lt/web/finmin/aktualus_duomenys/makroekonomika

mokesčius reglamentuojantiems teisės aktams. Už fiksuotųjų valandinių verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų įkainių perskaičiavimą atsakinga Lietuvos Respublikos ūkio ministerija.

Perskaičiuoti fiksuotieji valandiniai verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų įkainiai gali būti taikomi esamoms arba naujoms, po atnaujintų fiksuotųjų valandinių verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų įkainių perskaičiavimo pasirašytoms sutartims, priklausomai kaip fiksuotųjų įkainių taikymą apibrėžia priemonės, kurioje taikomi Verslo pradžios, plėtros ir eksporto konsultacijų fiksuotieji įkainiai, projektų finansavimo sąlygų aprašas.

PRIEDAI

PRIEDAS 1. Tyrimo atlikimui naudoti klausimynai

*Verslo pradžios ir verslo plėtros konsultacijų rinkos tyrimo anketa

1. Nurodykite Jūsų atstovaujamos įmonės pavadinimą.
2. Nurodykite miestą, kuriame yra registruota Jūsų atstovaujama įmonė.
3. Nurodykite vidutinius valandinius konsultacijų įkainius (eurais be PVM) tomis temomis, kuriomis konsultacijas teikia Jūsų įmonė. Atkreipkite dėmesį, kad šiomis temomis būtų konsultuojamos TIK įmonės, veikiančios iki 1 metų.

Verslo planavimas	
Mokesčiai ir buhalterinė apskaita	
Parama verslui, verslo finansavimo šaltiniai	
Produkto, paslaugos tobulinimas	
Pardavimas	
Rinkodara	
Sutarčių sudarymas ir valdymas	
Dokumentų rengimas ir valdymas	
Personalo valdymas, darbo teisė ir sauga	

4. Nurodykite vidutinius valandinius konsultacijų įkainius (eurais be PVM) tomis temomis, kuriomis konsultacijas teikia Jūsų įmonė. Atkreipkite dėmesį, kad šiomis temomis būtų konsultuojamos TIK įmonės veikiančios nuo 1 iki 5 metų.

Įmonės strategija	
Įmonės veiklos procesai ir veiklos efektyvumas	
Rinkodara, įmonės įvaizdžio formavimas	
Įmonės finansų valdymas	
Pardavimas ir derybos	
Investicijos ir finansavimo šaltiniai	
Teisiniai aspektai	
Projektų valdymas	

*** Eksporto konsultacijų rinkos tyrimo anketa**

1. Nurodykite Jūsų atstovaujamos įmonės pavadinimą.
2. Nurodykite miestą, kuriame yra registruota Jūsų atstovaujama įmonė.
3. Nurodykite vidutinius valandinius konsultacijų įkainius (eurais be PVM) šia tema, jeigu tokią konsultaciją teikia Jūsų įmonė ar įstaiga. Atkreipkite dėmesį, kad šia tema būtų konsultuojamos TIK įmonės, veikiančios iki 3 metų.

Pasirengimo eksportui veiksmų planas	
--------------------------------------	--

4. Nurodykite vidutinius valandinius konsultacijų įkainius (eurais be PVM) tomis temomis, kuriomis konsultacijas teikia Jūsų įmonė ar įstaiga. Atkreipkite dėmesį, kad šiomis temomis būtų konsultuojamos TIK įmonės veikiančios nuo 3 metų.

Eksporto strategija	
Tikslinių eksporto rinkų pasirinkimas ir išorinė komunikacija	
Tarptautinės prekybos teisiniai aspektai ir sertifikavimas užsienio rinkose	
Techniniai ir gamybiniai eksporto aspektai	
Eksporto rizikos valdymas	

Priedai pateikti elektroniniu formatu:

PRIEDAS 2. Potencialių tiekėjų rinkos tyrimo duomenys